

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون تجارت تحریری

تدوین:

گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

انتشارات چتر دانش

۱۳۹۶

عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: قانون تجارت تحریری / تدوین گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش.
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۴۴۵ص: ۱۱×۱۷س م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۱۳۰-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: حقوق تجارت -- ایران
موضوع	: Commercial law -- Iran
موضوع	: حقوق تجارت -- ایران -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: Commercial law -- Iran -- Study and teaching (Higher)
شناسه افزوده	: موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش
رده بندی کنگره	: ب ۱۳۹۶ ۱۴ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۸۵۵۴۰

نام کتاب	: قانون تجارت تحریری
ناشر	: چتر دانش
تدوین	: گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۳۹۶
شمارگان	: ۲۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۱۳۰-۱
قیمت	: ۱۵۰۰۰ تومان

خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، خ فخررازی، نبش کوچه انوری، پ ۲۷
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۸۹۰۵۹
 پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
 کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرترف‌دارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتردانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصفه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

قانون تجارت (مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ کمیسیون قوانین	
عدلیه با اصلاحات بعدی).....	۱۰
باب اول: تجار و معاملات تجاری.....	۱۰
باب دوم: دفاتر تجاری و دفتر ثبت تجاری.....	۱۳
فصل اول: دفاتر تجاری.....	۱۳
فصل دوم: دفتر ثبت تجاری.....	۱۸
باب سوم: شرکت‌های تجاری.....	۲۱
فصل اول: در اقسام مختلفه شرکت‌ها و قواعد راجعه به آنها	
.....	۲۱
لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت (مصوب	
۱۳۴۷/۱۲/۲۴ کمیسیون خاص مشترک مجلسین).....	۲۲
مبحث اول: شرکت‌های سهامی.....	۲۲
بخش اول: تعریف و تشکیل شرکت سهامی.....	۲۲
بخش دوم: سهام.....	۳۸
بخش سوم: تبدیل سهام.....	۴۸
بخش چهارم: اوراق قرضه.....	۵۲
بخش پنجم: مجامع عمومی.....	۶۴
بخش ششم: هیأت مدیره.....	۸۲
بخش هفتم: بازرسان.....	۱۰۲
بخش هشتم: تغییرات در سرمایه شرکت.....	۱۰۹
بخش نهم: انحلال و تصفیه.....	۱۳۳

بخش دهم: حساب‌های شرکت	۱۵۰
بخش یازدهم: مقررات جزائی	۱۵۷
بخش دوازدهم: مقررات مختلف مربوط به شرکت‌های سهامی	۱۷۳
مواد ۹۴ الی ۶۰۰ قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳	۱۹۳
مبحث دوم: شرکت با مسئولیت محدود	۱۹۳
مبحث سوم: شرکت تضامنی	۲۰۳
مبحث چهارم: در شرکت مختلط غیرسهامی	۲۱۵
مبحث پنجم: شرکت مختلط سهامی	۲۲۵
مبحث ششم: شرکت نسبی	۲۳۳
مبحث هفتم: شرکت‌های تعاونی تولید و مصرف	۲۳۶
فصل دوم: در مقررات راجعه به ثبت شرکت‌ها و نشر شرکت‌نامه‌ها	۲۳۹
فصل سوم: در تصفیه امور شرکت‌ها	۲۴۲
فصل چهارم: مقررات مختلفه	۲۴۸
باب چهارم: برات - فته‌طلب - چک	۲۵۲
فصل اول: برات	۲۵۲
مبحث اول: صورت برات	۲۵۲
مبحث دوم: در قبول و نکول	۲۵۴
مبحث سوم: در قبولی شخص ثالث	۲۵۹
مبحث چهارم: در وعده برات	۲۶۰

۲۶۱	مبحث پنجم: ظهر نویسی
۲۶۳	مبحث ششم: مسئولیت
۲۶۵	مبحث هفتم: در پرداخت
۲۷۳	مبحث هشتم: تأدیه وجه برات به واسطه شخص ثالث
۲۷۴	مبحث نهم: حقوق و وظایف دارنده برات
۲۸۲	مبحث دهم: در اعتراض (پروتست)
۲۸۵	مبحث یازدهم: برات رجوعی
۲۸۹	مبحث دوازدهم: قوانین خارجی
۲۹۰	فصل دوم: در فته طلب
۲۹۱	فصل سوم: چک
	قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات
۲۹۵	بعدی
۳۱۰	فصل چهارم: در مرور زمان
۳۱۲	باب پنجم: اسناد در وجه حامل
۳۱۹	باب ششم: دلالی
۳۱۹	فصل اول: کلیات
۳۲۴	فصل دوم: اجرت دلال و مخارج
۳۲۷	فصل سوم: دفتر
۳۲۹	باب هفتم: حق العمل کاری (کمسیون)
۳۳۹	باب هشتم: قرارداد حمل و نقل
۳۴۸	باب نهم: قائم مقام تجاری و سایر نمایندگان تجاری

۳۵۱	باب دهم: ضمانت
۳۵۵	باب یازدهم: در ورشکستگی
۳۵۵	فصل اول: در کلیات
۳۵۵	فصل دوم: در اعلان ورشکستگی و اثرات آن
۳۶۲	فصل سوم: در تعیین عضو ناظر
		فصل چهارم: در اقدام به مهر و موم و سایر اقدامات اولیه
۳۶۴	نسبت به ورشکسته
۳۶۷	فصل پنجم: در مدیر تصفیه
۳۶۸	فصل ششم: در وظایف مدیر تصفیه
۳۶۸	مبحث اول: در کلیات
۳۷۲	مبحث دوم: در رفع توقیف و ترتیب صورت دارایی
۳۷۵	مبحث سوم: در فروش اموال و وصول مطالبات
۳۷۷	مبحث چهارم: در اقدامات تأمینیه
۳۷۸	مبحث پنجم: در تشخیص مطالبات طلبکارها
		فصل هفتم: در قرارداد ارفاقی و تصفیه حساب تاجر ورشکسته
۳۸۴	
۳۸۴	مبحث اول: در دعوت طلبکارها و مجمع عمومی آنها
۳۸۶	مبحث دوم: در قرارداد ارفاقی
۳۸۶	فقره اول: در ترتیب قرارداد ارفاقی
۳۹۱	فقره دوم: در اثرات قرارداد ارفاقی
۳۹۲	فقره سوم: در ابطال یا فسخ قرارداد ارفاقی

مبحث سوم: در تفریح حساب و ختم عمل ورشکستگی.....	۳۹۸
فصل هشتم: در اقسام مختلفه طلبکارها و حقوق هر یک از آنها.....	۴۰۳
مبحث اول: در طلبکارهایی که رهینه منقول دارند.....	۴۰۳
مبحث دوم: در طلبکارهایی که نسبت به اموال غیرمنقول حق تقدم دارند.....	۴۰۵
فصل نهم: در تقسیم بین طلبکارها و فروش اموال منقول.....	۴۰۷
فصل دهم: در دعوی استرداد.....	۴۱۰
فصل یازدهم: در طرق شکایت از احکام صادره راجع به ورشکستگی.....	۴۱۴
باب دوازدهم: در ورشکستگی به تقصیر و ورشکستگی به تقلب.....	۴۱۷
فصل اول: در ورشکستگی به تقصیر.....	۴۱۷
فصل دوم: در ورشکستگی به تقلب.....	۴۲۱
فصل سوم: در جنحه و جنایاتی که اشخاص غیر از تاجر ورشکسته در امر ورشکستگی مرتکب می‌شوند.....	۴۲۲
فصل چهارم: در اداره کردن اموال تاجر ورشکسته در صورت ورشکستگی به تقصیر یا تقلب.....	۴۲۵
باب سیزدهم: در اعاده اعتبار.....	۴۲۷
باب چهاردهم: اسم تجارتي.....	۴۳۴
باب پانزدهم: شخصیت حقوقی.....	۴۳۷

فصل اول: اشخاص حقوقی.....	۴۳۷
فصل دوم: حقوق و وظائف و اقامتگاه و تابعیت شخص حقوقی	
.....	۴۳۹
باب شانزدهم: مقررات نهایی	۴۴۱

قانون تجارت

مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ کمیسیون قوانین عدلیه با اصلاحات

بعدی

باب اول: تجار و معاملات تجاری

ماده ۱ تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری قرار بدهد.

مواد مرتبط: مواد ۲ و ۲۰ ق.ت.

ماده ۲ معاملات تجاری از قرار ذیل است:

- ۱- خرید یا تحصیل هر نوع مال منقول به قصد فروش یا اجاره اعم از اینکه تصرفاتی در آن شده یا نشده باشد.
- ۲- تصدی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا به هر نحوی که باشد.
- ۳- هر قسم عملیات دلالی یا حق العمل کاری (کمیسیون) و یا عاملی و همچنین تصدی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می‌شود از قبیل تسهیل معاملات ملکی یا پیدا کردن خدمه یا تهیه و رسانیدن ملزومات و غیره.

- ۴- تأسیس و به کار انداختن هر قسم کارخانه مشروط بر اینکه برای رفع حوائج شخصی نباشد.
- ۵- تصدی به عملیات حراجی.
- ۶- تصدی به هر قسم نمایشگاه‌های عمومی.
- ۷- هر قسم عملیات صرافی و بانکی.
- ۸- معاملات برواتی اعم از اینکه بین تاجر یا غیرتاجر باشد.
- ۹- عملیات بیمه بحری و غیربحری.
- ۱۰- کشتی‌سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی یا خارجی و معاملات راجعه به آنها.

مواد مرتبط: مواد ۳۳۵ تا ۳۹۵ ق.ت و قانون پولی و بانک کشور و اصلاحیه‌های آن و لایحه قانونی اداره امور بانکها و قانون عملیات بانکی بدون ربا و قانون بیمه و ماده ۲ ل.ق.ا.ق.ت.

واژگان دشوار: حوائج: نیازها، احتیاج‌ها/ بحری: دریایی / تحصیل: به دست آوردن

معاملات ذیل به اعتبار تاجر بودن متعاملین یا یکی از آنها

ماده ۳

تجارتی محسوب می‌شود:

۱- کلیه معاملات بین تجار و کسبه و صرافان و بانکها.

- ۲- کلیه معاملاتی که تاجر یا غیرتاجر برای حوائج تجارتي خود می‌نماید.
- ۳- کلیه معاملاتی که اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجارتي ارباب خود می‌نماید.
- ۴- کلیه معاملات شرکت‌های تجارتي.

.....

.....

.....

.....

ماده ۴ معاملات غیرمنقول به هیچ وجه تجارتي محسوب نمی‌شود.
مواد مرتبط: ماده ۵ قانون تملک آپارتمان‌ها.

.....

.....

.....

.....

ماده ۵ کلیه معاملات تجار تجارتي محسوب است مگر اینکه ثابت شود معامله مربوط به امور تجارتي نیست.

.....

.....

.....

.....

باب دوم: دفاتر تجارتي و دفتر ثبت تجارتي

فصل اول: دفاتر تجارتي

ماده ۶ هر تاجري به استثنای كسبه جزء مكلف است دفاتر ذیل یا دفاتر ديگري را كه وزارت عدليه به موجب نظامنامه قائم مقام اين دفاتر قرار می دهد داشته باشد:

۱- دفتر روزنامه.

۲- دفتر كل

۳- دفتر دارایی.

۴- دفتر كپيه.

مواد مرتبط: مواد ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ ق.ت و ماده ۴ آئين نامه نحوه تنظيم و تحرير و نگهداری دفاتر موضوع تبصره ۱ ماده ۹۵ قانون مالكيت های مستقيم و ماده ۹۶ قانون ماليات های مستقيم.

.....

.....

.....

.....

ماده ۷ دفتر روزنامه دفتري است كه تاجر بايد همه روزه مطالبات و ديون و داد و ستد تجارتي و معاملات راجع به اوراق تجارتي (از قبيل خريد و فروش و ظهرنويسی) و به طوركلي جميع واردات و صادرات تجارتي خود

را به هر اسم و رسمی که باشد و وجوهی را که برای مخارج شخصی خود برداشت می‌کند در آن دفتر ثبت نماید.

.....

.....

.....

.....

ماده ۸

دفتر کل دفتری است که تاجر باید کلیه معاملات را لااقل هفته‌ای یک مرتبه از دفتر روزنامه استخراج و انواع مختلفه آن را تشخیص و جدا کرده هر نوعی را در صفحه مخصوصی در آن دفتر به طور خلاصه ثبت کند.

.....

.....

.....

.....

ماده ۹

دفتر دارایی دفتری است که تاجر باید هر سال صورت جامعی از کلیه دارایی منقول و غیرمنقول و دیون و مطالبات سال گذشته خود را به ریز ترتیب داده در آن دفتر ثبت و امضاء نماید و این کار باید تا پانزدهم فروردین سال بعد انجام پذیرد.

.....